

Interprofessioneel opleiden: van elkaar leren, elkaar leren waarderen

AVAG verweeft interprofessioneel opleiden meer en meer in haar curriculum

Nic van Son en Joyce Kors (AVAG)

In de rubriek 'Onderwijs' schrijven de drie opleidingen verloskunde – AVAG (Amsterdam-Groningen), VAR (Rotterdam) en AVM (Maastricht) – om en om over verschillende aspecten van het opleiden van nieuwe verloskundigen. Aan de orde komen onder meer onderwijsvernieuwingen, leren in de praktijk, de combinatie werken/onderzoeken, de visie en ervaringen van studenten verloskunde en de voorbereiding op het werken in een dynamisch en veranderend werkveld. In dit artikel geeft AVAG uitleg over interprofessioneel opleiden: waarom doen wij het en hoe geven we dat vorm?

Verloskundigen werken regelmatig samen met andere professionals om vrouw en kind de beste zorg te kunnen bieden. Daarbij is ieder verantwoordelijk voor haar of zijn eigen taak. Als de situatie daar om vraagt, wordt na overleg de zorg van de ene naar de andere professional overgedragen. Maar steeds vaker wordt die zorg, zeker in complexe situaties, vanuit een interprofessioneel team geboden: de professionals nemen gezamenlijk beslissingen en leveren gezamenlijk de gewenste zorg. Dat vraagt om professionals die niet alleen goed zijn in hun eigen vak, maar die ook kennis hebben van de expertise van anderen en die zich samen willen inzetten voor kwalitatief hoogwaardige zorg. Om aankomend verloskundigen op deze manier van samenwerking voor te bereiden, wordt er steeds meer interprofessioneel opgeleid. AVAG gaat het interprofessioneel opleiden de komende jaren in haar curriculum verweven en is er binnen een aantal vakken al druk mee bezig. De ervaringen van de studenten zijn zonder uitzondering positief.

Nic van Son is freelance tekstschrijver, Joyce Kors is verbonden aan AVAG

Groot goed

Bahareh Goodarzi is als docent en coördinator van het vaardigheidsonderwijs van AVAG nauw betrokken bij het interprofessioneel opleiden. Voor de kwaliteit van de zorg vindt zij het interprofessioneel opleiden van groot belang. "Verloskundigen hebben in hun werk veel met andere professionals te maken zoals; de gynaecoloog, de klinisch verloskundige, de huisarts, de diëtist, de psycholoog en de kraamverzorgende. De opleiding tot verloskundige is tot nog toe voornamelijk monoprofessioneel georganiseerd: je krijgt je onderwijs alleen met andere studenten

De ervaringen van studenten met interprofessioneel opleiden zijn zonder uitzondering positief.

verloskunde en tijdens je (eerstelijns) stage kom je ook vooral in contact met alleen verloskundigen. Natuurlijk zie je in de tweedelijns stage wel gynaecologen en andere professionals, maar niet in de vorm van interprofessioneel leren. Wij willen daar verandering in brengen en ervoor zorgen dat verloskundigen meer met professionals uit andere disciplines worden opgeleid. Het heeft overigens geen meerwaarde om alles interprofessioneel te doen: je moet immers ook je eigen beroepsidentiteit ontwikkelen. Maar op bepaalde punten is het wel belangrijk: daar waar

wij van anderen of anderen van ons kunnen leren, en op punten waar samenwerking belangrijk is.

Sterk leerproces

Goodarzi haalt als voorbeeld de vaardigheidstraining aan die derde- en vierdejaars studenten verloskunde geven aan studenten geneeskunde van het VUmc. "Onze studenten geven les over de baring en het uitwendig onderzoek. Het grote voordeel van deze lessituatie is dat de studenten van elkaars expertise en inzichten leren. Ze leren als het ware elkaars 'bril' kennen en ondervinden wat de ander ziet door zijn of haar bril. Bovendien leren ze om die zorg in teamverband te bespreken en samen beslissingen te nemen. Een open houding hebben in die samenwerking is dus ook van belang." Wat dat betreft, hoort Goodarzi alleen maar positieve geluiden uit deze vaardigheidstraining. "Alle studenten zijn enthousiast, onder andere over de open sfeer in de lessen. De studenten geneeskunde krijgen een goed beeld van wat verloskundigen kunnen en onze studenten ervaren een gevoel van 'de echte expert zijn' op het gebied van baring en uitwendig onderzoek. Een sterkere bekrachtiging van je leerproces en je beroepsidentiteit kun je niet krijgen!"

"Onze studenten geven les over baring en uitwendig onderzoek."

Verantwoordelijkheid nemen

Een tweede voorbeeld van interprofessioneel opleiden waar Goodarzi als bedenker en uitvoerder sterk bij betrokken is, is de calamiteitentraining voor kraamverzorgenden. Toen zij zelf de POET (Pre Obstetric Emergency Training) volgde, viel het haar op dat daar helemaal geen kraamverzorgenden bij zaten. "Die training leert je als verloskundige in spoedeisende situaties effectief samen te werken met ambulancepersoneel. Omdat er in zo'n noodsituatie vaak een kraamverzorgende aanwezig is, vond ik het belangrijk om hen daar ook in te trainen." Goodarzi ging uit van de POET-aanpak en breidde die uit met een communicatietechniek voor systematische overdracht en met CRM (crew resource management), een aanpak die uit de

luchtvaart komt en die is bedoeld om in complexe situaties een veiligheidscultuur te creëren waarin ieder lid van het team zich vrij voelt om verantwoordelijkheid te nemen. "Dat zie je in de zorg ook steeds meer: in spoedeisende situaties moet je niet door een traditionele hiërarchie geremd worden in de zin van 'de arts zal het wel beter weten'. Veiligheid creëer je met elkaar, iedereen is daar medeverantwoordelijk voor."

Elkaar leren kennen

Goodarzi heeft de training samen met haar studenten ontwikkeld. "Ik schreef de cursus, de studenten gaven mij feedback en bedachten toetsvragen. En in het kader van het interprofessioneel opleiden geven de studenten de training aan de kraamverzorgenden, ik zit er als supervisor bij. We hebben net de eerste trainingen achter de rug." De training bestaat uit het uitspelen van een aantal scenario's waarin spoedeisende zorg moet worden geboden. "Ieder speelt daarin haar eigen rol," legt Goodarzi uit. "Het is heel krachtig onderwijs omdat je op het moment zelf leert. Direct na het spelen vindt er een evaluatie plaats waarin alles wordt nabesproken." Ook hier weer heel positieve reacties: "Onze studenten leren veel van de kraamverzorgenden, tips en trucs, maar krijgen ook inzicht in hoe kraamverzorgenden denken en handelen. En de kraamverzorgenden vonden het heel leerzaam om te zien wat vaak de gedachtegang van de verloskundige is. Dit is echt 'van elkaar leren' en elkaar ook goed leren kennen en waarderen. Uiteindelijk levert dat kwalitatief betere zorg op en daar is het ons om te doen."

Veiligheid en tevredenheid

Goodarzi heeft nog meer ideeën over hoe interprofessioneel opleiden vorm kan krijgen. "Je kunt het op heel veel manieren uitvoeren, de vaardigheidstraining en de calamiteitentraining zijn gewoon twee voorbeelden. Maar om samen met studenten geneeskunde te leren is ook een manier. Ook kun je als verloskundige in opleiding interviewgesprekken organiseren met andere professionals die je niet zomaar tijdens je stage tegenkomt, zoals de psycholoog, huisarts, fysiotherapeut of diëtist. Nodig ze maar uit of ga er naartoe, je leert in korte tijd heel veel over wat de expertise van die ander is, zodat jij daar later in je eigen praktijk op het juiste moment een beroep op kunt doen. Die kennis en attitude komen uiteindelijk allemaal ten goede aan de veiligheid en de tevredenheid van je cliënt." ■